

Flandra Esperantisto

TIJDSCHRIFT VOOR ESPERANTO - ONDERWIJS EN - PROPAGANDA

FLANDRA ESPERANTO-INSTITUTO V. z. W.

Redactie en Administratie : Pieter van Humbeekstraat 3, Brussel-West
Postrekening 3268.51 van F. E. I.

Dertiende jaargang
NUMMER 7 (137). — NOVEMBER 1945.

Prijs per nummer : 5 fr.
Abonnementsprijs : tot einde 1945 (8 nrs.) : 36 fr.

Dr ZAMENHOF EN HET NATIONAAL GEVOEL

Op 15 December 1859 werd vader Markus Zamenhof, taalleeraar te Bialystok, en zijn vrouw Rosalie, geboren Sofer, een eersten zoon geboren : Lodewijk Lazarus Zamenhof, later auteur van Esperanto.

« Van de moeder het hart, van den vader het verstand en van de omgeving den indruk » werd van hem getuigd. Want, de grootste ziel, het zuiverste genie dankt zijn vorm aan de hem omringende wereld. Zoo ook Zamenhof, die in het ongelukkige Litauen het licht zag, en hierdoor als vruchtbaar zaad in uitgelezen voedingsbodem terecht kwam.

Immers, wij in het Westen de volkeren door natuurlijke grenzen gescheiden zijn, of op zijn minst de mogelijkheid bestaat ze ethnisch te situeren, leefden daar alle volkeren door elkaar. Misverstand en onbegrip, argwaan en krenking, vervolging en haat heerschten in zijn geboortestad tusschen haar inwoners met tegenstrijdig levensdoel, elkaar vijandig gezinde geloofsovertuigingen en verschillende talen.

Waar grenswijzigingen of volksverhuizingen onmogelijk toe te passen zijn, blijft verstandhouding wel het enige redmiddel. Deze verstandhouding helpen bewerkstelligen, eerst en vooral door een taalkundig bindmiddel, was de overmoedige jeugd-droom van den idealistisch aangelegden Zamenhof.

Hier paarde zicht echter genie aan idealisme, en uit deze jeugd-droom werd later een geweldig taalmonument geboren : Esperanto !

Oppervlakkige critici beweren wel eens, dat de gedachte aan een internationale taal slechts in het brein van een slecht vaderlander, van een a-nationalist tot ontwikkeling kon komen. Hoe verkeerd beoordeelen ze Zamenhof ! Het voorgaande toont reeds duidelijk dat het liefde tot zijn ongelukkige landgenooten, liefde tot zijn rampspoedigen vaderland was, die hem tot zijn geweldige levenstaak bracht. Meer dan eens keerde Zamenhof zich tegen dergelijke verdachtmakers : « Gij zwarte zaaiers van onvrede, spreek maar van haat voor al wat niet van uzelf is; spreek van egoïsme, maar gebruikt nimmer het woord « liefde », want in uw mond wordt het heilige woord bezoodeld ! », en diep gegriefd riep hij zijn vaderland tot getuige : « Gij staat nu voor mijn oogen, mijn dierbaar Litwa, mijn ongelukkig vaderland, dat ik nooit vergeten kan, hoewel ik u als knaap verliet. U, die ik vaak in mijn dromen zie, u, die geen ander deel der aarde ooit kan vervangen in mijn hart, zeg mij : wie heeft u méér en béter en oprichter lief : ik ideëel Esperantist, die droomde van verbroedering tusschen al uwe bewoners, of gene lieden, die verlangen dat zij hùn alleen zult toebehooren en dat men al uwe andere zonen als vreemden en als slaven zal beschouwen. » (1)

Neen, Zamenhof was geen slecht vaderlander : « Het Esperanto, dat liefde predikt, en de vaderlandsliefde, die eveneens liefde predikt, kunnen nimmer elkaars vijanden zijn ! » Hij was een principieel, geen opportunistisch nationalist; wat hij voor zijn vaderland betrachtte, gunde hij ook andere naties.

Zamenhof's werk is een geweldig stuk internationale opvoeding. Met open oog voor de werkelijkheid besefte hij ten volle dat het aangeboren egotisme ieder mensch er toe noopt in de eerste plaats te voelen voor wat vereenigt in eigen kring, en bij-

EL LA HISTORIO DE ESPERANTO

Kvankam kuraĝigaj, la unuaj vivosignoj de Esperanto estis tre modestaj. En 1889, t.e. du jaroj post la apero de la unua libro, ekzistis entute 31 verkoj : lernolibroj, vortaretoj, propagandaj broŝuroj, kelkaj tradukoj literaturaj kaj la unua adresaro de la esperantistoj kiu entenis mil nomojn. Dekduon el tiu trideko verkis Zamenhof mem, kaj preskaŭ ĉiujn li — kvankam nerica — je propraj kostoj eldonis.

En tiu sama jaro aperis la unua organo : « La Esperantisto », kies komenca numero aperis kiel « Prospekto » en tri lingvoj : germana, franca, esperanta. Ĝin eldonis Chr. Schmidt, la prezidanto de la klubo mondlingva en Nürnberg. Ĝis la fino de l'jaro 1891 Zamenhof en la germane verkitaĵoj de la gazeto, kaj ankaŭ en la gazetkapo kiu enhavis adreson en franca lingvo, skribis sian nomon, kiu estas kunmetita el pure germanaj radikoj, etimologie « Samen-hof », nur poste li uzis regule ĝian polan fonetikan transskribon : « Zamenhof ».

Ĉiuj pioniroj de tiu unua periodo kunlaboris en « La Esperantisto » kaj, kvankam pro sia malriĉa eksteraj ĝi neniel taŭgis por la propagando inter la neesperantistoj, ĝi ludis tre gravan rolon kiel lingva edukilo : ĉiujn manuskriptojn antaŭ la presigo korektis la majstra manio de Zamenhof kaj el tio multe lernis la kunlaborantoj.

Pagantaj abonantoj komence estis tre

malmultaj, kaj jam en 1890 la eldonado tute transiris en manojn de Zamenhof mem, ĉar la ĝistiam eldonanto ne diris

Probe-Nummer.
La Esperantisto.
Zeitschrift für die Freunde der Esperantosprache. Gazeta por la amikoj de la lingvo Esperanto.
Redigita de Chr. Schmidt, Nürnberg. Redigita de Chr. Schmidt, Nürnberg.
Nr. 1. Nürnberg, 1. September 1885. 1. Jahrgang.

Prospekt. La gazeto « La Esperantisto »...
Prospectus. La gazeto « La Esperantisto »...
Prospekto. La gazeto « La Esperantisto »...

daŭrigi. La gazeto donis nur malprofiton kaj Zamenhof provis starigi malgrandan akcian societon por ĝin vivteni. Tiu klopodo malsukcesis kaj kun ĉagreno li anoncis ĝian baldaŭan malaperon.

En tiu kriza momento aperis W. H. Trompeter, modesta germana termezuristo en Schalke, kiu, kvankam mem homo nerica, savis la tutan entreprenon kaj eble Esperanton de pere. Ne nur li prenis sur sin la tutan finanĉan ŝargon de « La Esperantisto », sed destinis al en financa malbonstato baraktanta Zamenhof 50 rublojn ĉiumonate por la redakcia laboro. Tion li faris dum tri jaroj, ĝis la gazeto povis ekstarti sur propraj piedoj. Pri li Zamenhof poste atestis : « Sen W. H. Trompeter nia afero eble jam delonge ne ekzistus... en la historio de Esperanto al li apartenas la plej grava, neniam elŝirebla, neniam elstrekebla paĝo ! »

Pro enpreno de artikoloj de grafo Leo Tolstoj — kiu tre simpatiis al Esperanto — la rusa cenzuro en 1895 malpermesis al « La Esperantisto » la eniron en Rusujon. Tiu malpermeso estis mortiga bato por la unua gazeto esperantista kiu dum ses jaroj estis la centra organo de la movado : inter la 596 abonantoj ja estis 361 rusoj...

Finigis la pionira rolo de « La Esperantisto », en kiu aperis, sub konstanta kontrolo de la Majstro, la unuaj literaturaĵoj, popular-sciencaj kaj prilingvaj artikoloj. En 1903 ĝia plej valora enhavo estas represata en apartan libron kiu titoliĝas « Fundamenta Krestomato de la Lingvo Esperanto » kaj kiu al ĉiu generacio de esperantistoj re kaj ree havigas imitindajn modelojn de la stilo Zamenhova.

MEDITADO DE MALJUNA ESPERANTISTO

Antverpeno, en oktobro 1945-a.

Miaj pensoj reiras al septembro 1944-a. La Esperanto-insigno denove ornamis mian bruston, avide mi ĉirkaŭrigardis surstrate por rekonii kaj renkonti samideanojn. En la stratoj, plenaj je gajaj burĝoj kaj soldatoj diversnaciaj, eĉ unu verda stelo ne briletis, krom la mia. Blankaj steloj abundis, kaj iliaj portantoj kvazaŭ moke kaj malestime aŭ kompateme rigardis min. Penetris mian cerbon la ideo : la anglosakoj venkis, kaj nun ilia lingvo konkuras ĉiujn landojn, la blankaj steloj kaj la angla lingvo invadas Eŭropon, nun miloj kaj dekmiloj ĝin studas... Ĉagrene mi forprenis la stelon de mia brusto... Ĝis...

Ĝis kiam mi renkontis amikon, kiu al mi pruntedonis kelkajn numerojn de « Flandra Esperantisto ». Avide trailugis miaj okuloj la paĝojn. H'm, grandparte en nacia lingvo : « Flandra Esperantisto » en ŝtiterend sukces ! — « De groene ster voor de pinnen gehaald ! » door Veterano. Veterano? Ankaŭ mi estas veterano, sed veterano pesimisma ! — « Pik » ? Ne, samideano, mi ne ankoraŭ povis venki mian malfidon kontraŭ la sam-ide-anoj germanaj. Ĉu generalo Eisenhower ne opinias ke kvindek jaroj apenaŭ sufiĉos por la reedukado de la germana popolo? — Felice, Teo Jung en bona sano vivas en Scheveningen ! Li estis mia amiko. Sed tiu germano estas sendube inter la unu-pro-cent kiu ne simpatiis la nazismon. La Interna Ideo? Post du mondmilitoj kaj du atombomboj ĝi mortis en mia animo. Ne, mi ne plu povas esti Esperantisto, nur homo kiu scipovas la internacian lingvon. La parencoj de D.ro Zamenhof murditaj? Iam mi interparolis kun liaj fratoj, kaj al Lidja premis la manon...

Miaj okuloj ne plu febre traflugis la paĝojn, mi komencis atente legi de komenco ĝis fino numeron post numero. La juneca fajro kiu radias el « F. E. », el ĉiu paĝo, el ĉiu artikolo varmetigis mian sceptikan koron. Mi klopodis kompreni kio moviĝas en la menso de la hodiaŭa generacio esperantista. Kaj subite mi komprenis ke estas la sama entuziasmo, la sama kredo je la fina venko kiun iam mi sentis antaŭ multaj jaroj, kiu pelas ilin senlace. Kaj mi ankaŭ komprenis la sufiĉe multan nederlandan tekston en la gazeto : organo de landa societo ne devas atingi nur la jamajn esperantistojn, sed unu- al-oke devas esti varbilo por la esperantismo!

Kaj mia meditado kondukis min al la konvinko, ke la batalo por la mondhelplingvo daŭros tiel longe kiel ekzistos idealhavaj, noblanimaj kaj entuziasmaj junaj homoj! Hezitante kaj hontante mi remetis sur mian bruston la verdan stelon. Mi arde esperas ke la entuziasmo de la juna generacio esperantista kuracu min de mia pesimismo! Sed resaniĝo bezonas tempon.

ALIA VETERANO.

Esperanto en Radio

ĈIULUNDE. 22.20-22.30 Praha I (260 kaj 1571 m.) : Informoj.
ĈIUJAUDE. 22.20-22.30 Praha I (260 kaj 1571 m.) : Informoj.
ĈIU VENDREDE. 21.30-21.45 Kortrijk (202,3 m.) : Esperanto-kroniko.
AŬSKULTU KAJ NEPRE SKRIBU AL : Esperanto-Asocio, Praha 47.
B.N.R.O., Rijnsestraat 37, Kortrijk.

(1) Rede te Londen in Guildhall, 1907.
(2) « Tragiĝo en Triomf van Zamenhof », E. Privat - Belinfante - Ahn (W. P. van Stockom en Zoon, Den Haag 1934).

OBSERVOJ

PRI EDUKADO.

La hodiaŭa homaro dividiĝas en « reedukantoj » kaj en « reedukatoj ». La saĝo, kaj ankaŭ la prudento, konsilas al ni aplaudi la unuajn kaj malbeni la lastajn.

La deklaron: « Ni ne volas nin tiom humiligi lernante apud nian gepatran la anglan kvazaŭ ni estas brita kolonio » ni kondamnu, ĉar ĝin esprimis antaŭ la milito la gvidanto de la plej granda japana kulturorganizo, nepre « reedukoto ». Kontraŭe, la nunan ukazon pri la deviga instruado de tiu sama lingvo dum du horoj po tago en la japanaj lernejoj ni aplaudu, ĉar ĝin ediktis la « reedukantoj ».

Nur pro tio ke mi estas tre malprudenta, kaj treege malsaĝa, mi opinias ke kelkriate estus dezirinda ke inversaj estu la roloj, kaj ke la « reedukatoj » eduku la « reedukantojn ». PIK.

STAATSLIEDEN ZIJN GEEN POLYGLOTTEN

hebben we ergens beweerd, en de feiten komen dagelijks onze overtuiging staven.

De doorreis alhier van president Truman op weg naar de conferentie te Potsdam ligt nog niet zoo ver in het verleden dat het vastknoopen van enkele beschouwingen aan de taalmoeilijkheden die hierbij weeral tot uiting kwamen als laattijdig zouden doorgaan.

In de Nederlandsche pers lezen we dienaangaande: « Na de ontschepping te Antwerpen ging het naar het vliegveld der hoofdstad vanwaar Truman naar Potsdam zou vertrekken. Vlak voor het vertrek van het vliegtuig snelde premier Van Acker het vliegveld op voor een officieele begroeting. Truman krom uit het vliegtuig, schudde Van Acker de hand, doch kon diens rede in het Fransch niet begrijpen. »

HET IS NOG ALS VAN OUDS

merkt dienaangaande « Laborista Esperantisto » op, en voegt er enkele rake beschouwingen aan toe die we onze lezers niet willen onthouden: « Leuk zoo 'n ontmoeting van twee vooraanstaande staatslieden, die elkaar de hand drukken en waarvan de één er geen flauw benul van heeft waar de ander nu eigenlijk over praat. Zouden ze er het potsierlijke nu zelf niet van inzien? Als verschijnsel is het natuurlijk gewoon, en het zal gewoon blijven, zoolang men het Esperanto-ei van Columbus voorbij ziet en voort gaat zich te vermeien in allerlei vernuftige uitvindsels, die op z'n best genomen alleen eenige verbetering in de vertaaltechniek hebben gebracht. »

DE OPLOSSING

van het vraagstuk — zoo gaat het verder — door middel van de toepassing van het Engelsch als internationale taal, schijnt er niet erg in te willen. Ter gelegenheid van de conferentie in San Francisco lazen we althans van een protest van de Gaulle in verband met de uitsluiting van het Fransch als congresstaal. En nu moeten we niet denken, dat de uitsluiting van het Fransch verband hield met het exclusief gebruik van het Engelsch, want het Russisch werd ook gebezigt. Enfin, zou er niets voor te zeggen zijn om ook het Russisch op onze middelbare scholen in te voeren, en dan maar meteen Maleisch en Spaansch ook, want die talen worden ook steeds belangrijker. »

DE TIJD HIERVOOR

is makkelijk te vinden — besluit leukweg onze confrater, — naast de talen worden er ook nog steeds eenige vakken van weinig nut als wiskunde, scheikunde, geschiedenis, aardrijkskunde, boekhouden, enz. onderwezen, die best een flinke aderlating kunnen ondergaan, want voor onze geestelijke vorming is het brabbelen in een aantal talen toch veel belangrijker dan eenige kennis van bovengenoemde vakken. Of zouden zij misschien nog eens in gaan zien dat Esperanto toch voordeliger is. »

EEN GEZAGHEBBEND OORDEEL.

Hiertegen kan oogenschijnlijk met enig recht worden aangevoerd dat het aanleeren van vreemde talen toch cultuurverrijking beteekent. Jawel, maar slechts in zekere mate. Niemand minder dan Meillet beweerde dienaangaande: « Het is steeds minder waar dat het leeren beheerschen van een moderne taal geestelijken rijkdom beteekent. Naarmate de cultuur naar eenvormigheid streeft, worden de talen er toe gedreven door verschillende maar parallele procédés dezelfde begrippen te verwoorden... Het aantal der gecultiveerde talen stijgt zonder voordeel voor de universele cultuur... De kennis van de voornaamste talen volstaat niet meer om op de hoogte te blijven van de moderne beschaving... Het is de verdienste van Esperanto hiervoor het uitdrukkingsmiddel te zijn. »

Mochten onze staatslieden dit gezaghebbend oordeel eens grondig overwegen!

Nia Literatura Konkurso

Por la Literatura Konkurso F.E.I. ricevis 13 ensendojn. La ĵugantaro nun ekzamenas la manuskriptojn kaj la rezultaton de la konkurso ni komunikos en la januara numero de « Flandra Esperantisto ».

Ni insiste petas du partoprenintojn (Jeva kaj Pluvereto) tuj sciigi al ni ĉu ni devas konsideri iliajn « kompilitajn » ensendojn originale verkitaj. Ili senprokraste respondu, uzante sian nuran konkurso-pseudonimon!

IK DROEG DE GROENE STER

Ik droeg de groene ster hoopvol vanaf 't begin — al ligt het doel ook ver.

Ik droeg ze t'allen kant moedig: in oorlogstijd zelfs in het vreemde land.

Ik droeg en draag ze, maar vooral in hart en geest, en 'k offer mij voor haar.

Ik draag ze als aller heil, zinbeeld van 't ideaal, en elk vrij uur, mijn rust heb 'k voor haar veil.

Ik draag de ster, die licht gloedvol, en wijst den weg aan andren naar hun plicht.

J. BEECKMANS.

AFDEELING BOEKHANDEL



UIT VOORRAAD TERUG LEVERBAAR:

J. Merchant: **Kompatinda Klem.** Amuza legajo pri la esperantista vivo. 90 p., broŝ.; 10 fr.

K. R. C. Sturmer: **Por Recenzo!** Studo pri la londona vivo. 61 p., bind.: 16 fr.

H. W. Holmes: **Komuna Kantilbro.** 35 bonaj kantoj kun muziko. 64 p., broŝ.: 10 fr.

Prof. A. Keith: **Pri la Origino de l'Hom.** Rigore scienca pritrakto de la problemo. 52 p., broŝ.: 10 fr.

H. Rider Haggard: **Luno de Izrael.** Romano pri antikva Egiptujo. 219 p., broŝ.: 26 fr.

C. Collodi: **Pinokjo.** Strangaj aventuroj de itala marioneto. il., 150 p., broŝ.: 26 fr.

H. C. Wels: **La Dormanto vekiga.** Romano pri la vivo post 200 jaroj. 216 p., broŝ.: 26 fr.

O. Schreiner: **Romano pri Afrika Bieno.** Vivo en Sud-Afriko en la 19-a jarcento. 272 p., broŝ.: 26 fr.

G. F. Wates: **De Tutmonda Perforto.** Sangiĝo de la opinioj tra la jarcentoj. 120 p., bind.: 36 fr.

G. F. Wates: **Progresado kaj la Pasinteco.** Ekrigardo tra la tempaĝoj. 154 p., bind.: 36 fr.

LA « EPOKO » LIBROJ

1. **Murdo en la Orienta Ekspreso.** (A. Christie).
2. **La Knaboj de Paulo-Strato.** (F. Molnar).
3. **La Princo kaj Betty.** (P. G. Wodehouse).
4. **La Tempo-Maŝino.** (H. G. Wells).
5. **Princino de Marso.** (E. R. Burroughs).
6. **Colomba.** (Prosper Mérimée).

Prezo de ĉiu libro ĉ. 200 paĝa: 16 fr. La tuta serio: 76 fr.

LIVERKONDICOJ: La prezoj enkluzivas ordinaran afrankon. Kiu deziras registriitan alsendon, kalkulu 5 frankojn al sia mendo. Por forsendo al eksterlando aldonu 10 %. Int. respondkupononj ni akceptas je valoro de 3,50 b. fr. po unu. Antaŭpagitaj mendoj ĝuas nian preteron.

FLANDRA ESPERANTO-INSTITUTO

V. z. W.

Pieter van Humbeekstraat 3, Brussel-W. Poŝtkonto: 3268.51

LA STUDANTO DE PHONETIEK (V)

OEFENING 7.

Hieronder, ter omzetting in 't Nederlandsch (A) en in 't Esperanto (B), kleine opgaven. In ons volgend nummer publiceren wij de modelvertalingen met eventuele varianten en aanteekeningen, naar gelang zij uit de inzendingen noodig blijken.

De oefeningen worden talrijk ingewacht langs de redactie om.

L. W. Wie persoonlijk zijn werk verbeterd terug verlangt, verzuime niet een zegel voor antwoord in te sluiten.

Komaan, de gelegenheid gretig te baat genomen! Aan 't werk! Men oefene zich ten einde de schoone premie, voorzien voor December, ter gelegenheid van den verjaardag van Zamenhof's geboorte, te verdienen.

A) La Fosiloj:

Antaŭ multaj centjaroj ia franca reĝo venigis tri laboristojn kaj diris al ili:

« Gravan premion mi donos al tiu, kiu fosos plej longan sulkon! »

La du unuaj laboristoj komencis disputadi pri la meritoj de siaj fosiloj.

— Bona fosilo devas esti longa, diris unu.

— Ĝi devas esti larĝa, diris la alia.

Dum ili disputadis, la tria per pli-malpli bona fosilo fosis sian sulkon kaj gajnis la premion. (Malnova franca fabelo, laŭ Prof. Th. Cart: Vortoj, p. 37.)

B) Uit « Boerenpsalm » (van F. Timmermans):

Och, de maan is mysterieus als een kat. Zij kruipt door den nacht en giet haren toover uit, die voor het een goed en voor het ander venijn is. Ik probeer met de maan altijd goed te staan, ge moet haar leeren kennen. De honden kennen haar ook. Ik zal haren geheimzinnigen kattenkop nooit te lang bezien. (blz. 49.)

VERTALING VAN OEFENING 6

a) Marja's Brief:

« Vaarwel, Vriend, gij lieve, liefste, gij, schoonere helft van mijn ziel! Vaarwel! En wees niet boos omdat ik wegliep zonder U te kussen. Ik voelde zoo dat ik in uw armen zou gestorven zijn en ik moest denken aan mijn ziek moedertje en aan mijn vier bijna weezenbroers en -zusters.

Aanvaard mijn diepen schreienden dank voor het onderricht, voor de troostend schoone gevoelens en wees er van overtuigd dat uwe volgelinge de wacht zal houden bij het gesternd hart van Léo Pang tot haren laatsen harteklop.

De genade Gods vergezelle Uw stappen! Vaarwel, vriend! Tot in 't graf, zielsuwe: Marja. (Uit « La verda Koro » van J. Baghy, blz. 75.)

b) Frazetoj:

1. Tiu knabino estas aminda, ĉar ŝi havas bonan koron, kaj certe ĉar ŝi posedas multe da mono.

2. Mi naskiĝis en urbeto.

3. Batata de la forta fraŭlino, Adamson paliĝis kaj lia (1) cigaro falis el lia (2) buŝo.

4. Ne diru stultajojn!

5. Kial ĉi ridas? Ĉar li estas riĉega!

6. Mia frato ne loĝas en vilaĝo; tamen estas ĝardeno antaŭ lia (2) domo.

7. El ni ĉiuj ĉi estas la plej kuraĝa.

Notoj: Tiu fastila ekzerco, precipe pri la sufiksoj, ne postulas multajn klarigojn. Ĉu stumblo ankoraŭ eblis pro la ne-refleksiva poseda pronomo? Ni substreku: (1) ne sia, ĉar ĝi staras en la subjekta parto de la propozicio; (2) ne sia, ĉar la adj. pos. pronomo tute ne resendas al la subjekto!

La Redakcio respondas.

Pri la ekzerco de septembro (nº 5):

A) Stelisto kaj ĵugisto — Li ne konas lin: kiel ni antaŭe konstatis, la traduko estas ĝenerale perfekta; kelkaj studentoj evitu la laŭvortan, kaj preferu la laŭsencan tradukon.

B) La fragmento el « La blanka Domo en la Krepusko » de A. Van Hoogenbemt: Pro la detala ekspliko aperinta en la antaŭa numero, pluaj notoj superfluas. Ni tamen atentigas ke kelkaj denove eraris pri la « si » aŭ « ŝi » (zij hoorde de boomen in haar ruischen), kvankam flanke de la ekzerco troviĝis konvinka (jes ja?) disvolvo pri la adj. pos. pronomo. Ni rimarkigas ke preserareto enestis en la flandra teksto: « en ze was innig diepgelukkig » devis esti: « en ze was innig, diepgelukkig. »

Al diversaj:

A. W. kaj M. W., Breedene aan Zee; E. D. B., Assebroek-Brugge; G. M., Sint-Kruis-Brugge; N. S., St. Amandsberg-Gent; P. S., Vilvoorde: via teksto estis resendita kun personaj notoj.

Verda: Relegante vian maineton, vi mem certe ŝanĝis la « si » supre menciitan. Krome: « ŝi retrovis...ĉiun tutsimplan... = ĉiun, ĉar « ĉiu » uzata kiel kvazaŭnomo indikas nur homojn, kaj « ĉio » (ĝi nur estas uzata kiel kvazaŭnomo) montras ideon aŭ aferon.

Al kelkaj: Kie restas la du-tri studentoj kiuj komence ensendis regule sian taskon?

LA PROKURORO FRENEZIĜIS

(Fragmento)

Verkis : A. Van Cauwelaert.
Tradukis : Heđero.

En kunsido de la Asiza Kortumo la Prokuroro, kiu mem pumpostulis kontraŭ bana murdanto, subite senkonsciigis; la ĵurnaloj tuj anoncis : « Nia ĉie honorata Reĝa Prokuroro subite frenezigiĝis kaj akuzas sin mem pri nenomeblaj kaj imagaj krimoj ».

De kelka tempo lia medio, enloĝanta fratino, advokatoj kaj kunlaborantoj, jam rimarkis ke li ofte strange agas kaj parolas sed ili atribuis tion al la malĵuĝo kaj troa laboro. Sed fakte la Prokuroro trapasis krizon kaj spertis « la dramon de la ĵuĝisto » : Kiel mi povas postuli la kondamnon de deliktantoj kiuj eble havas pli puran konsciencon ol mi? Tiu dubostato kulminis dum la dirita kunsido, kiam, por liberigi de la pezo, li konfesis en parto de sia publika parolo (vidu la suban tekston) misfarojn neniam malkovritajn kaj malgraŭ kiuj li hipokrite plu plenumis sian oficon. Ĉiuj konsideras lin freneza, sed li mem pretendas ke li sincere elverŝis sian koron kaj volas pentofari — « mi mem sentas min tiel mirinde malpeza », li konklude asertas.

« Sinjoroj Asizanoj, jure kaj juste vi punos la akuziton; ĉar ĉi tiu viro kulpas. Sed ne ĉiujn kulpanojn oni persekutas kaj punas kaj ekzilas el la socio. Tio ne celas pledon por ideologiaj revoj, kiuj fine subfosus la fundamentojn mem de la socio. La akuzito eraris, li devas suferi kaj akcepti sian punon. Sed, sinjoroj, ĉi tiu viro ne nur estas unu el la du-tri incendiajstoj aŭ unu el la dek murdantoj, aŭ unu el la danĝeraj rompŝtelistoj kaj kanajloj aŭ unu el la dekdu mordelikuloj aŭ perfortantoj kiuj ĉiujare aperas antaŭ tiu ĉi Asiza Kortumo. Krom la malmultaj, kiuj falas en la manojn de la polico, estas la centoj kiuj senbare kaj senpune atencas la vivon de aliaj aŭ atakas ĝin en la patrinismo, la miloj kiuj avidas kaj akaparos la posedaĵojn de aliaj, staras la nenombreblaj kiuj malfidelas sian propran familion, najbaron aŭ amikon, staras la nenombreblaj kiuj, en la mallumo, plenumas agojn kiuj meritas punon karceran aŭ pli gravan. Sed ili restas... respektindaj socioj, ili eble sidas en ĉi tiu ĉambrego, amuze rigardante kiel la puno trafas la naivulojn kiuj fasis kapti sin, ili eble aŭskultas mian parolon en ĉi-tiu ĉambrego, eble... »

Tiam li rimarkis kiel la Prezidanto subite maltrankviligis kaj rigardis la altan fenestron, kiu apertis, sekve la ĉambregon kaj poste ree la Prokuroron. Kaj subite liaj rigardoj kroĉigis kaj estis kvazaŭ liajn membrojn trairis elektra skuo, kiu abrupte puŝis lin denove en la ĝustajn reĵojn; ĉar li jene diris plu : « Tiu ĉi viro, sinjoroj Asizanoj, flegme projektis sian murdon kaj samtempe tiel ruze ke ĉiu suspekto dromus, se ne estus la du makuletoj sur la glata argenta buko de la viktimo — vi vidas ĝin sur la tablo de la pruviĵoj — du etaj, por la nura okulo nevideblaj spuroj, kiujn la scienco vokis el sekreta kaŝo. Sen tiu malkovro de la scienco, neniu ĝenus la akuziton; li restus estiminda kunsciano, senriproĉa notario kun vasta klientaro, plene fidanta lin; en tiu momento li eble kunsidus sur la benko de la Asizanoj, juĝante pri la kulpo de aliaj. Sed la du maldikaj fingropintoj, kiujn li ripete levis, per Dio kaj homoj ĵurante diri la veron, tiuj perfidis lin, tiuj faris la estimindan viron, kiu mi mem... kiu mi mem, mi diras, estas estiminda viro en viaj okuloj, tiuj faris... »

Tiumomente li havis la senton ke lia talaro ŝnuris lian gorgon. Li verŝis glason da akvo por si kaj la silento subite tiel kompletis ke oni certe aŭdis la kluklukon de la akvo ĝis en la fundo de la ĉambrego. Sed, vidante ke la Prezidanto signas ke li volas interrompi la kunsidon, la Prokuroro denove regis sin kaj siajn fortojn :

« Sinjoroj Asizanoj, — li tiam diris plu —, plikare ol subskribo en falsa akto la du fingropintoj, kiuj tuŝis la arĝenton, perfidis lian kulpon. Tiuj du fingropintoj fariĝis la Mane, Thekel, Phares de tiu kariero. Mi jam diris al vi, sinjoroj, ĉi tiu viro kulpas kaj li ne eskapos la justan punon; sed, vi kiuj baldaŭ verdiktos kaj jese aŭ nee respondos la demandojn farotajn al vi, kaj mi kiu ĉi-loke postulas punon nome de la socio, ni devas samokaze direkte niajn rigardojn internen kaj verdikti pri ni mem. Eble tiam super via kaj mia paseoj levigis lumo, kiu hontigos nin, ĝis en animo. Eble en nia vivo ankaŭ estas du senkompataj fingropintoj, kiuj presis sian bildon sur arĝentan juvelon, aŭ sub akton kiu mensogis, aŭ sur buŝon kiun ni ne rajtis tuŝi... Sinjoroj Asizanoj, mi juĝis pri mimem. Semajnojn la fingro-

pinto de tiu ĉi akuzito brulis tra mia cerbo kaj en mia koro. Mi sentis ke fine la honto tute konsumus min, se mi ne rompus la silenton kaj parolante liberigus min mem. »

Ho, li tiam ja rimarkis kiel la Prezidanto nerveze frotis sian volban nazon per monstrofingro kaj ade signis per la dekstra mano ke nun li vere interrompos la kunsidon, sed samtempe li vidis en kia streĉo la ĉambrego atendas, li vidis la blankon de la vizaĝoj kaj la senpaciencon de la okuloj, li sentis sin staranta laŭ sia tuta majesta longo kaj konsciis nekonatan noblecon en la gesto de siaj vaste-drapiritaj brakoj, kaj plu diris, ne nur al la Asizanoj, sed al la Kortumo, la ĵuĝistoj kaj la vicprokuroroj, la atestantoj kaj la publiko en la ĉambrego kaj al la popolo ekster ĝiaj muroj.

kaj abomeno, de hezito kaj ekpreno. Neniu iam parolis pri ĝi; mia koro eble ne sciis ĝin for; sed ĉu mi ĉi starus antaŭ vi kiel Prokuroro, se tiam, sinjoroj, du manoj min surprizis kaj kaptis kaj kondukis antaŭ la infanĵuĝiston, kiel dekoj kaj dekoj da popolinjanoj estas kondukataj antaŭ lin kaj sendataj en punkolonion? Mi estos konciza, sinjoro Prezidanto, mi ne perdas la konkludon el vido, ĉar tiu viro kulpas kaj ne eskapos sian justan punon. Verŝajne pli bone ol vi, mi povas sekvi la motivaĵojn kiuj pelis tiun ĉi viron al la krimo. Li suriris vojon, kiun multaj suriris antaŭ li kaj post li sekvos multaj; la vojon kiun mi mem... mi mem, sinjoroj, suriris je mia arda honto. Ankaŭ mia koro, tiu ŝajne netuŝita koro, foje amis; la ŝtormoj de la fatala pasio ankaŭ konservis ĉi tiun karnon (en la ĉambrego ree : « silenton,

konis la tenton pri kiu Dante poezis en sia Inferno : Soli eravamo e senza alcun sospetto... ni solis kaj neniel suspektis; kaj mi voĉlegis por ŝi. Kaj iom post iom niaj vangoj trovis unu la alian kaj niaj okuloj devojiĝis, kaj miaj fingroj ludis per argenta juvelo sur la varma alabastro de ŝia kolo... »

Tiumomente la emocio ŝnuris lian gorgon, du dikaj larmoj fluis laŭ liaj malgrasaj vangoj sur lian pendkolumnon, kaj en la ĉambrego la silento tiel kompletis ke li sentis la froston de la kvieto premi lian ardan vizaĝon. Kiam li ree kapablis paroli, li nur diris plus :

« Ankaŭ ni tiun vesperon ne legis pli; sed en la ebena argento de altpreza juvelo tiuj ĉi fingropintoj konturigiĝis, silentaj kaj neniam videblaj atestantoj de nia tro homa kaj kulpa alianco. »

En la ĉambrego zumado kovris la senspiran silenton, kiel la subita ŝaŭmado de abondanta akvo. La sinjoro Prezidanto denove ekstaris, senespere skuante la kapon kaj supran korpon por ke la publiko ne prenu vera kion la sinjoro Prokuroro rakontis en videble nerespinda stato. Mi ĉesigas la kunsidon, li diris. Sed en la ĉambrego voĉoj kriis, kiel ordonon : resti, resti kaj la Prokuroro jam plu parolis : Kiurajte, sinjoroj, mi poste ankoraŭ postulis punon kontraŭ la malfidelaĵo? Malfidelo estis la unua paŝo kiu, malrapide sed certe, pelis la akuziton al la krimo. Vi ne lasos lian agon senpuna. Eble vi, tro indulgaj, opinios la homan malforton kaŭzo por apliki malplikulpigajn cirkonstancojn. Mi ne oponos. Sed nenia malforto, sinjoroj, povas ekskuzi la atencon kiun mi kulpis kontraŭ mia propra ofico, kiu ĉi-loke paroligas min nome de la socio kaj de la ofendita ordo. Ankaŭ tion, sinjoroj, vi ankoraŭ aŭdis; tiam mi povos, kun liberigitaj animo kaj konscienco, malmodi tiun ĉi vualon kaj por ĉiam demeti tiun ĉi talaron. »

« Ankaŭ tiun faron la fingropintoj markis en la impreseblan malmolon de la metalo... Ie kuŝas ŝlosileto, en la profundo de rivero. Jam antaŭ jaroj, iun nokton, malkvieta pro la multaj steloj, ŝajne senzorga mano ĵetis la ŝlosileton en la sinon de la akvo. Neniu vidis la geston, neniu scias kien la rivero kondukis la ŝlosileton, sed ie ĝi kuŝas... Eble ĝi kaŝigis en alĝoj kaj koto, eble la tajdo drivigis ĝin maren. Eble la rusto korodis ĝin kaj la moviĝado de la maro eluzis la arĝenton, sed miaj fingroj retrovus la malnovajn spurojn, kiujn ili brulstampis en ĝin. Ni enketis en domo, kiun mi ne pli precize indikos; — vi komprenas, sinjoroj, kiel malfacile estas paroli tiel ke miaj diskretaj vortoj samtempe malkovru la sekreton pri mi, kaj vualu ĝin pri alia. Ni iris por enketi, kiel mi diris, kaj dum la enketo ĵuĝisto ordonis mezuri la dimensiojn de la dormoĉambro, mi restis momenton sola kun la kulpigatino en la salono. Tiam ŝi, kiun mi ne pli precize nomos, ĵetis sin sur mian kolon, superŝutis mian vizaĝon per la odoro kaj la abundo de siaj kisoj kaj larmoj, anhelante ŝi ilustris sekreton en mian oreton, kaj poste rekisis min sur la okuloj, la vangoj kaj la buŝo. Kaj kiam la enketjuĝisto revenis kaj daŭrigis la pridemandon, mi ŝajne senzorge eniris la buĉaron, tiam... — ferminte la pordon — rapida kiel rabisto mi ŝteliris al la mahagona ŝranketo... la tria tirkestro maldekstre, ŝi diris... kaj la ŝlosileto... la argenta ŝlosileto... en la dana vazeto sur la librobretareto... Faru, diktis voĉo en mi, faru... Mi ne scias, sinjoroj, la demonon kiu posedis min en tiu momento kaj paralizis ĉiujn miajn kontraŭstaron kaj abomenon. Eble mi malgraŭe ne estus senhonoriginta tiun ĉi talaron, sed tiumomente mi aŭdis la singultadon de la akuzitino, kiu batalis por sia vivo kaj sia libereco. Estis kvazaŭ plejlata ĝemo de pafvundita besto, kiu povas esperi savon nur de unu mano... Kaj tiam, sinjoroj, tiam tiuj ĉi fingroj... la ŝlosileto... la ŝranketo... la ŝlosileto, sinjoroj... »

Tiam la Prokuroro falis malantaŭen en sian fotelon.

Notoj : Mane, Thekel, Phares (Tekel, Fares) : kalkulita, pesita, dividita. Profeta minaco mistere skribita sur muro de la salono kie la babilona reĝo Baltazaro lastafoje orgiis kaj anoncanta lian pereon (538 antaŭ Kristo).

Inferno (= Infero) : unua parto de la « Dia Komedio », la fama verko de Dante (1265-1321).

AUGUST VAN CAUWELAERT

« Ik geloof in de goedheid en het Offer. »
 (« Mi kredas al la boneco kaj la Ofero »).

La 4-an de julio pasinta li sternis sian lacan korpon por eterna kvieto; en antverpena malsanulejo li brave kaj serene, kiel li vivis, akceptis la morton, plejlastan oferon.



Omaĝante ĉi tiun paĝon al tiu tipa Flandro, mi povus resumi lian tutan vivon : « li estis bona, li estis katoliko, li estis verkisto » kaj ne eblus al mi disigi tiujn tri trajtojn.

Ĉiu, kiu frekventis lin, polican pacjuĝiston aŭ privatan homon, sentis lian bonecon en liaj gestoj, lia parolo, liaj verdiktoj, eĉ en lia staturo. Neniam mi vidis lin kolera, ekscesa, kaj la plej

tiklan advokaton imponis lia indulga sereno.

Li estis sincera katoliko, kun larĝa, tolerema spirito kaj li ne limigis sian vidon, kripligante la realon : ĉu li ne konis la homon kaj ties mankojn : malforton, pasiojn, ribelojn sed ankaŭ ties penton kaj bonvolon? Kaj ĉu lia fortika kredo ne malkovris al li la veran sencon de tiu enigma miksaĵo?

Lian bonecon kaj katolikismon spegulas liaj verkoj.

Membro de la Reĝa Flandra Akademio de Lingvo kaj Literaturo kaj de la Flandra Kultura Konsilantaro, ĉefredaktoro de la « Dietsche Warande en Belfort » li estis poeto : « Verzen I en II » (Versoj), « Liederen van Droom en Daad » (Kantoj de Revo kaj Ago) kaj precipe « Liederen voor Maria » (Kantoj por Maria) montris lin aminde simpla kaj plej bona religia lirikisto. La novelaro « De Rechter vertelt » (La Ĵuĝisto rakontas) kaj liaj romanoj « Het Licht achter den Heuvel » (La Lumo malantaŭ la Monteto) kaj poste « Harry » rivelis pioniran stilon kie la rakonto mem ombras la atmosferon kaj la priskribon. Kelkaj eseoj, nome pri Karel van de Woestijne (kune kun G. Gezelle flandra poeto de monda famo) kaj freŝdate « De Romancier en zijn Jeugd » (La Romanverkisto kaj lia Juneco) signas penetreman observanton de niaj beletristoj.

La suba teksto estas fragmento el la lasta novelaro de A. Van Cauwelaert « De Rechter vertelt opnieuw » (La Ĵuĝisto denove rakontas, 1944), daŭrigo de la citita unua volumo. Ĝi estas tradukita kaj ĉi tie presita kun la bonvola permeso de liaj heredantoj.

D.ro T. van Gindertaelen.

« Ankaŭ mian vivon, li plu diris, du fingropintoj poreterne brulstampis : unue kiam mi ankoraŭ estis infano kaj lernanto en edukpensiono, due kiam mi faris mian provotempon kiel advokato ĉe tiu ĉi tribunalo, trie kiam mi — maldigna — jam staris ĉi-loke postulanta punon pri la kulpo de aliaj. Jen, sinjoroj, kial mi rompas la silenton. Lastafoje mi portas ĉi tiun talaron (en la ĉambrego : « silenton, silenton ») kaj la naciajn kolorojn ĉirkaŭ la lumbo. »

« Ie en la mondo estas arĝentmonereto en kiun la du fingropintoj, kiujn mi levas super mian kapon kiel brulantan karbon, markis mian kulpon kaj mian honton. Ĝi pasis en multaj manoj, ĉien ĝi vojaĝis, sed la fremdaj manoj kiuj ricevis kaj ree elspezis ĝin, ne sentis la markojn kiujn mia kulpo presis en ĝin. Tiu arĝentmonereto, sinjoroj, ankaŭ ne apartenis al mi; iun matenon, kiam la aliaj lernantoj jam iris al la kapelo, mi vidis ĝin en dormoĉelo de kunstudanto. Estis preterfluga momento de tento kaj kontraŭstaro de avido

silenton ». Mi diskrete parolos... al la perfido kontraŭ la edzo kaj samtempe la amiko, mi ne aldonos la ofendon de maldiskretaj vortoj. Ĉar inter la lipoj kiujn mi ekstaze kisis kaj la lipoj, kiuj diras tiun ĉi konfeson, signis sian minacon la morto. Si ankoraŭ tiel junis kaj gracie parigis la logon de la knabino kaj unuan floradon de la virino. Nur antaŭ duo da jaroj ŝi edziniĝis kaj ŝi estis la patrino de knabineto. De la geedza vivo ŝi ne jam trapasis la unuan periodon, kiu por ĉiuj multaj iĝas la rifo kontraŭ kiun la feliĉo grundas; la monatojn inter blinda ravo kaj purigita harmonio, kiam du koroj, ankoraŭ ne sufiĉe dekutimiĝintaj de si mem, reciproke sin vundas per multaj dornetoj. Tiam mi eniris ŝian vivon; mi finis mian advokatan provotempon. Mi travidis ŝian malpacan kaj divenis ŝiajn kaŝajn larmojn; kaj ŝi kliniĝis al mi kiel la ĉiro volvigas ĉirkaŭ subtenilo. Mi konis la beaton de miaj lipoj sur du plorantaj okuloj kaj la ravan forton de du ŝirmaj brakoj. Sed iun vesperon, dum foresto de ŝia edzo, ni

Van Hier en Elders

ANTWERPEN. — Voor een aandachtig en talrijk gehoor sprak Sano G. De Boes op Woensdag 7 November i.l. in het Esperanto-Domo der Lange Leemstraat 127, over « Kiel ni povas efike propagandi Esperanton ». Het was beslist een der leerrijkste avonden door E.K.I. aangeboden. Onder de aanwezigen werd kamerdier L. Frensen opgemerkt.

De reeks voordrachten in Esperanto wordt op Woensdag 5 December a.s. voortgezet door Sano J. Jacobs, een der vooraanstaande figuren uit de Esperantobeweging der Scheldestad, die spreekt over « Mia renkontigo kun D-ro L. L. Zamenhof »!

Op Zaterdag 15 December a.s., om 19.30 u., in de feestzaal « Van Dijk », Korte Nieuwstraat, geven de Esperantistenverenigingen van Antwerpen gezamenlijk een groot feest bij gelegenheid van Zamenhofdag. Bekende radio- en toneelartisten verlenen hun medewerking, o. a. de dames Willy Claessens, Maria De Herdt, Lia Lucassen, de heeren Maurice Goossens, Jaak Fabre, Gustaaf Mertens en het choregrafisch ensemble van de dansschool Lea Daan. Kaarten à 10 fr. zijn te bekomen in het Esperanto-Domo. Voor dit feest blijkt reeds groote belangstelling, ook in de Esperantistenkringen buiten Antwerpen.

Te Antwerpen zijn nu ook terug bedrijvig de afdelingen Antwerpen, Deurne en Merksem van de Federatie (F. L. E.). Daarmee is het aantal plaatselijke Esperantistenverenigingen alhier tot zeven gestegen!

BLANKENBERGE. — Op de vergaderingen wordt voor de leden een « refreŝiga kurso » gegeven bij middel van den Appko-leergang in 25 lessen.

Door leeraar Fr. Couwenberg wordt in een lokaal der middelbare school een elementaire wintercursus gegeven voor een twaalftal leerlingen volgens de directe methode, aan de hand van het leerboek van Szilagy.

Met het raambiljet van F. E. I. en met mededeelingen in de locale pers wordt propaganda gevoerd door onze plaatselijke vereniging « Norda Stelo ».

BRUGGE. — Een buitengewoon propaganda-offensief wordt op touw gezet met het oog op de winterleergangen die op 10 December in een nader te bepalen schoollokaal zullen aanvangen.

Op 9 Dec. worden de leden der plaatselijke Esperantistenvereniging « Paco kaj Justeco » op een hypnotisme-avond ver gast!

BRUSSEL. — In de « Vlaamsche Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren », Em. Jacquainlaan 121 (boven Standaard-Boekhandel), zal op Maandag 17 December a.s., om 19.30 u. een **debat-avond** over Esperanto doorgaan. Als spreker zal optreden leeraar Ed. Symoens. Bij deze gelegenheid wordt in de lokalen van de « Vlaamsche Club » een aangepaste Esperanto-tentoonstelling geopend die veertien dagen zal toegankelijk blijven (de Vrijdagen uitgezonderd). Men kan schriftelijk om toegangskarten voor den debat-avond verzoeken bij F. E. I., Pieter van Humbeekstraat 3, Brussel-West.

Op Dinsdag 8 Januari begint om 20 u. een Esperanto-cursus in de lokalen van de « Brusselse Zwemvereniging », Em. Jacquainlaan 124 (2^e verdieping). Belangstellenden kunnen zich schriftelijk melden bij F. E. I.

Op Maandag 17 December a.s. om 20 u. : Zamenhofherdenking aangeboden door E. K. I. in het lokaal « Deux Bécasses », Boterstraat 40, nabij de Grote Markt.

Te Sint-Pieters-Jette leidt Sano A. van den Brande een reeks cursussen voor 60 nieuwe, enthousiaste adepten!

GENT. — Het dansfeest der Gentsche Esperantisten was een groot succes. Cursussen zijn nu aan gang voor beginnelingen in de school der Onderstraat en in de Volkshoogeschool der Tarbotstraat waar ook een leergang voor gevorderden, door leeraar J. Fr. Mortelmans wordt gegeven.

LEUVEN. — Door ons lid H. J. Boving wordt uitstekende propaganda gevoerd in de plaatselijke pers. Een cursus voor philatelisten is in voorbereiding.

JAĤTO VETURAS EL...

« KRIMINALA ROMANO »

Verkis : Deck Dorval.

El la flandra : D-ro T. Ken

CAPITRO 6-a.

« Nu, » Kant interrompis la doloran silenton.

Jean Dubois lace lasis sin fal en fotelon ĉe la lito. Dikaj ŝviteroj perlis sur lia frunto.

« Mi senkulpas », li mallaŭte diris, sed lia voĉo tremis kaj liaj okuloj angore rigardis kvazaŭ tiuj de ĉaspelata besto.

« Mi timas, ke estos malfacile al vi pruvi tion », froste respondis la inspektoro, « kie vi estis ĉi-vespere, aŭ, pli ĝuste, hieraŭ-vespere? »

« Ĉi en mia kajuto. » Senkurage sonis.

« Ĉu vi estis sola? »

« Jes. »

« Do neniu povas konfirmi vian aserton? »

« Ne! » La respondo estis apenaŭ aŭdeble flustrita. Dubois sentis kiel li iom post iom ŝpiniĝis en la fatalan reton.

« Kiel tiu butono iĝis for de via jako? »

« Mi ne scias!... Mi ne scias! »

« Kiel mi rimarkis, vi ĉiam kutimas alvesti vin post la tagmanĝo? »

« Jes, plejofte. »

« Kial ne ĉi-vespere? »

« Car... ĉar tiu butono mankis al mia jako. »

« Kiam vi rimarkis tion? »

« Volante surmeti ĝin. »

« Kiam tio estis? Precize? »

« Post la ŝakludo. Mi ne atentis la horon. »

« Kial vi murdis Maxton? »

Tiu abrupta atako tondrobate venis.

Dubois saltrektigis. Liaj okuloj dangere briilis.

« Mi ne murdis lin! Mi scias nenion pri tio... Ne, mi scias nenion pri tio. »

Li ree lasis sin fal en la fotelon.

« Mi ĵuras tion... mi ĵuras tion... »

« Tio ne sufiĉas. Oni trovis butonon de via jako, prematan en la pugno de la viktimo, kaj ĉio, kion vi povas rakonti, estas ke vi estis ĉi en via kajuto, sola. Tio ne eblas, tion vi mem ja sentas! »

Dubois mallevis la okulojn, kvazaŭ serĉante ion sur la planko.

« Mi... mi ne estis en tiu ĉi kajuto!... » li fine eligis.

Kant palpebrumis, kaj iom nekredeme demandis :

« Kie do vi estis? »

« Mi estis ĉe... iu. ĉe virino... »

« Ĉe kiu? »

La respondo forrestis.

« Senutile pristudi viajn pantoflojn, sinjoro Dubois », Kant senkompate plu diris.

« Ĉe kiu virino? »

« Ĉe... ĉe fraŭlino Sterlen. »

Kant profunde enspiris.

« Ne necesas diri al vi, ke viaj deklaroj estos kontrolitaj. »

Dubois konsternis silentis. Lia kapo ankoraŭ pli kliniĝis.

« Ĉu vi venis tien ĉi tuj post la ŝakludo? »

« Jes. »

« Estis, se mi ne eraras, ĉirkaŭ la dudektria. »

« Jes. »

« Kaj poste? »

« Tiam, volante alvesti min, mi prenis mian jakon kaj rimarkis ke butono mankas. Mi koleriĝis pro tio kaj ne povis diveni kie aŭ kiel mi perdis ĝin. Tial mi denove surmetis mian vesperveston. Mi lavis miajn manojn kaj purigis miajn dentojn kaj foriris dudek post la dudektria. »

« Kiel vi precize scias tion? »

« Mi rigardis mian horloĝon. Mi jam iom malfruis. »

« Kiun horloĝon? »

« La mian : jenan. » Li montris platan oran Hunter (14). Kant komparis ĝin kun la sia kaj konstatis ke tiu de Dubois malfruas tri minutojn.

« Kaj plue? »

« Sekve mi iris al la kajuto de fraŭlino Sterlen. »

« Ĉu iu vidis vin? »

« Ne. »

« Por kio vi iris tien? Je tia horo? » Kant maldiskrete demandis.

Dubois nerveze ŝoviĝis tien kaj reen en la fotelo.

« Ni rendezuis, vi komprenu. »

« Mi vidas ». La rimarkigo de Kant ironie sonis.

La kapitano Joost grumblis ion malbelan, sed Dubois ne reagis. Ĉio ŝajnis al li indiferenta.

« Mi... ni havis rendezuon... Ni volis babilu pri... pri io. »

« Nu, tiel! » Kant povis esti tre sarkasma.

« Kaj kiam vi forlasis fraŭlinon Sterlen? »

« Je noktomezo kaj duono. Stella... fraŭlino Sterlen, nome rimarkigis ke la nova tago aĝas duonhoron. »

« Ĉu la tutan tempon vi restis tie? »

« Jes. »

« Kaj la tutan tempon vi restis solaj? »

« Jes. »

« Ĉu vi ne aŭdis pafon aŭ ion tian... lom antaŭ noktomezo? »

« Ne. »

« Ĉu vi estis soldato? »

« Jes, mi estas rezervoficiro. »

« Ĉu vi scias uzi pistolon? »

Dubois grumblis ion kio devis signifi « jes ».

« Kial tiuj vestaĵoj tiel senorde kuŝas sur la lito? »

« Mi estis nerveza pro la butono kaj ĉar mi malfruis. »

NIAJ ESPERANTO-ENIGMOJ

kun premioj

ATENJU : Legu en la unua aŭ dua numero la rimarkojn por la partoprenantoj kaj la informojn pri la premiosistemo.

SOLVO DE LA 6a ENIGMO.

1. Plutokrato. — 2. Letargio. — 3. Intervjuo. — 4. Bankiero. — 5. Oleandro. — 6. Nostalgio. — 7. Ekspluati. — 8. Invalido. — 9. Oksigeno. — 10. Oportuna. — 11. Limonado. — 12. Neologismo. — 13. Esperanto. — 14. Nepotismo. — 15. Inspektoro. — 16. Optimisto.

La proverbo: **PLI BONE IO OL NENIO.**

7-a ENIGMO : KRUCVORTO.

HORIZONTALA : 1. Aro da soldatoj komisiita por gardi (R) — Difekti (R); 2. Listo de muzikaĵoj ludataj de iu artisto (R); 3. Rado turniĝas ĉirkaŭ ĝi (R); 4. Senvestigi (R) — Bruligate, ĝi estas agrabla al la flarsento de multaj homoj (R); 5. Prepozicio — Inter naskiĝo kaj morto (R) — Fluidaĵo formiĝanta sur plantoj somere (R); 6. Parto de jako (R) — En alta grado; 7. Pli, malpli kugloronda, ne kulturita kernfrukto (R) — Fadenoj restantaj el ŝpinita kanabo, uzataj por ŝtopi (R); 8. Ĝi veturas surmare (R); 9. Konforma al la preskriboj proklamitaj de kompetenta ŝtata aŭtoritato (R) — Artikolo; 10. Pro menui ajn kaŭzo; 11. Persona pronomo — Ne perdi (R); 12. Insulte malbeni (R) — Sufikso.

VERTIKALA : 1. Municio (R) — Per ĝi oni ŝtopas difektitajn dentojn (R); 2. Ekkrio — Sufikso — Sufikso; 3. Prepozicio — Difini grandecon (R); 4. Prefikso — Tuto de instrumentoj de metiisto (R) — El kartaro (R); 5. Forigi sablon el haveno (R) — Grado de io, kompare al alia afero (R); 6. Verba finaĵo — Parto de kapo (R) — Kunjunktio; 7. Herbaĉo (R) — Vorto per kiu oni distingigas ion (R); 8. Prepozicio — Familiano (R) — Pompa (R); 9. Aziano (R) — Prepozicio; 10. Ornamenta kadraĵo ĉirkaŭ devizo, blazono, k.t.p. (R) — En ne konigita direkto; 11. Artikolo de la suda Eŭropo, kies vosto finiĝas per venena pikilo (R) — Hindoeŭropa (R); 12. Persona pronomo — Konjunktio — Eksplodaĵo (R).

ANONCETOJ

Minimumo : fr. 15.—
Ieder woord of aikorting : fr. 0.75

LA VERDA FLAMO, monata revuo por ĉiuj! Abonejo por Belgio : Sano M. Daems, Heyvaertstraat 159, Molenbeek-Brussel (poŝtkonto 3329.95). Jara abonprezo: 60 fr. Petu provekezempleron!

ANGLA JUNULO, 19-jara, ano de T.O.J., dez. korespondi kun samaĝaj Flandraj Esperantistoj pri ĉiuj temoj. Skribu al : Tpr. J. White, Pay Office, 57 th. T.R., R.A.C., Waitwith, Catterick Camp, Yorkshire, England.

MOOIE ESPERANTO - SLUITZEGELS. « Esperanto-Wereldvrede » in twee kleuren. 100 stuks : 25 fr. Publiciteitskantoor « De Schakel », Eiermarkt 43, Antwerpen. (Postrekening 4900.73).

JUNAJ GESAMIDEANOJ korespondu kun alilandaj gejunuloj. Skribu, menciante aĝon kaj inklinojn al T.J.O.-korespondacento : Ph. Cullus, Grand'Place, Braine-le-Château (Belg.). Aldonu poŝtmarkojn je valoro de 3.50 fr. kaj vi ricevos adresojn de korespondemaj alilandanoj.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Solvoj antingu la redakcion antaŭ la 10-a de decembro.

PREMIOJ : R. Iserentant kaj Verda atingis la sesan bonan solvon kaj sekve akiris la belan premion « Luno de Izrael ». Ni tutkore gratulas al ili!

« H'm! » Kant butonumis sian jakon. « Sinjoro Dubois, mi lasas vin en kompanio de tiuj du sinjoroj. Mi timas ke mi devos ĝeni la revojn de tiu virino. »

Stella Sterlen ne loĝis fore.

Kant devis ripeti ja trifoje sian frapadon antaŭ ol timoptena voĉo demandis tion kio okazis.

« Estas Kant. Bonvolu apenti, fraŭlino, urĝas. »

Preskaŭ tuj la pordo malfermiĝis kaj li enpaŝis.

Fraŭlino Sterlen provis per unu mano kaŝi sian belan korpon en ribela silkka kimono, dum en la alia mano ŝi premis savzonon.

Angone sonis ŝia demando : « Ĉu la ŝipo alfundiĝas, sinjoro Kant? »

Tiu lasta fermis la pordon malantaŭ si antaŭ ol respondi :

« Tute ne, fraŭlino. Mi tamen devas urĝe paroli al vi. »

La bele formitaj brovoj de Stella Sterlen iris supren en kreskanta miro.

« Ĉu vi kutimas, sinjoro, tiel invadi la dormejon de virino en plena nokto? »

El ŝiaj vortoj Kant povis malfacile decidi ĉu ŝi indignas aŭ amuziĝas.

« Kutime ne, fraŭlino! Sed ĉifoje necesis. »

« Kaj? » La savzono estis formetita.

La inspektoro atentis ĉiun movon.

« Ĉu sinjoro Dubois ne plu estas tie? »

« Sinjoro Dubois? Ne, kiel vi pensas pri tio? »

« Mi opiniis ke mi vidis lin eniri ĉirkaŭ la dudektria kaj duono? »

« Vi certe eraris kaj nun mi devas vin... »

Kant ne lasis sin elparoli. Si bone scias ludu komedion, sed malgraŭe li tuj sentis ke ŝi mensogas.

« Sinjoro Dubois asertas ke li estis tie. »

« Nu, ĉu li diris tion? »

« Do estas vere? »

Si kokete sidigis en malaltan klubfotelon kaj bruligis cigaredon. La kimono akiris plu da libero.

« Kaj kio sekve? » Spite sonis ŝiaj vortoj.

« Mi dezirus scii, kiam precize sinjoro Dubois venis kaj foriris. »

Si ĉarme ridetis, ŝi tute reregis sin.

« Ĉu vi reprezentas la Ligon por la ŝirmo al knabinoj? »

« Ne, fraŭlino, la policon! »

Miro desegniĝis sur ŝia vizaĝo.

« Ĉu profesia manio ne faras petalojn al vi, sinjoro Kant? Mi opiniis ke estas plezurvojaĝo kaj vi volas fari ĝin asizafero! »

« Estas asizafero, fraŭlino Sterlen, » serioze diris la inspektoro.

Sia rideto malaperis.

« Kion vi volas diri? »

« Murdo okazis kaj mi deziras kontroli la tempuzon de ĉiuj veturantoj. Pardonu min, sed la kazo estas serioza. »

kiel Kant duontimis. Si disponis bonajn nervojn, tiu koketa malgraŭ la savzono.

« Maxton! » Kant mallonge diris.

« Maxton!... »

« Jes. » Kaj plu dirante : « Kiam Dubois venis tien? »

« Je la dudektria kaj dudek kvin kaj li restis ĝis noktomezo kaj duono. »

« Ĉu vi certe scias tion? »

« Jes. Mi ja memoras ke mi diris ke la nova tago jam aĝas duonhoron, kiam mi ellasis lin. »

Stella Sterlen estis tre konciza, kiam necese.

« Ĉu vi scias ĉu tiam ankoraŭ bonvetteris? »

« Mi rimarkis ke estis pli da vento kaj pluvetis. »

« Kiel vi scias tion? Ĉu vi eliris? »

« Ne, mi aperis la ŝukojn por peli la cigaredofumon for. »

« Ankoraŭ unu demando : Ĉu la tutan tempon vi restis kune? Mi volas diri : Ĉu Dubois ne forlasis vin momenton, ja eĉ ne momenton? »

« Ne. La tutan tempon ni parolis pri dancmuziko. » Si ridetis.

« Ĉu vi jurus tion? »

« Jes. » Sonis decide. « Ni parolis pri muziko. »

« Tio ne tiel gravas », la supra lipo de Kant kurbigis. « Mi volas nur scii ĉu vi formale konfirmas ke Dubois ne lasis vin unu minuto sola? »

« Sinjoro Kant, ne dubu pri tio. Ĝis precize noktomezo kaj duono li ne iris for de mi momenton, ne unu momenton. »

« Feliĉe por sinjoro Dubois. » Li volis foriri. « Mi ne deziras pli longe ĝeni vin. Pardonu » Li jam tenis la klinkon.

« Kiu... » ŝi hezite demandis.

Kant divenis ŝian demandon.

« Ne jam trovita... Promesu al mi provizore resti en via ĉambro. Bone fermu la pordon! Bonan nokton! »

Kiam li ree penetris en la kajuton de Dubois, tiu lasta ankoraŭ ĉiam fiksigardis la plankon.

« Kion si diris? » li hezite demandis.